

FOAIA POPORULUI

Preful abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERTATE

se primesc în biroul administrației (strad Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oară 12 bani
a treia-oară 10 bani.

La începutul anului.

Sîntem la începutul unui nou an, care pentru noi are o dublă însemnătate: odată, că cu acest an se începe un nou veac, veacul al douăzecilea și a doua-oară pentru cele-ce se vor petrece în decursul lui.

Începutul veacului de acum ne face să ne gândim, că ce am fost noi, ca popor, înainte cu un veac? Ce am numărat atunci și ce numărăm acum și că ce înaintare am făcut în cursul unei sute de ani, ce s'au străcurat în noroiul veciniceii?

În numărul trecut am amintit, că e mare deosebire între starea poporului nostru de acum un veac și între cea de azi. Înainte cu un veac numărăm, ca popor, foarte puțin, mai nimic; nu aveam școli, nu aveam știință de carte, nu aveam averi naționale, nu aveam oameni învățați, decât foarte puțini. Pe atunci bisericele erau singurele, cari ocroteau pe biet Românul și apoi vinjoșia și tăria de împotrivire, împreună cu înclinarea de a păstra tot ce a moștenit din bătrâni: aceste însușiri susțineau pe moșii și strămoșii nostri de acum o sută de ani.

Azi stăm cu totul altcum și e hotărît, că în decursul veacului am făcut frumoase înaintări. Ni-s'au pus fel de fel de pedeci și greutăți, fost-am prigoșiți și nedreptățiți, dar' cu toate aceste noi am mers înainte.

Tăria și înaintarea noastră prin aceasta este dovedită și acest fapt trebuie să fie pentru noi ca un izvor lim-

pede, cu apă vie, din care să ne adăpăm cu nouă puteri și cu nouă însuflețire pentru viitor.

Aceasta e învățătura încurajatoare, ce acum la începutul veacului o tragem din trecut și anume în anul cel dintâiu al veacului. De aceea am zis, că anul acesta are însemnătate în o privință.

În altă privință anul e însemnat pentru cele-ce se vor petrece în cursul lui. Pe când anul trecut a fost liniștit, anul în care am intrat va fi mai sgomotos.

La noi în țeară adevărat vor fi alegerile pentru dietă. Anul acesta se împlinesc 5 ani dela cele din urmă alegeri. În Austria se fac alegerile acum pentru reichsrath-ul din Viena. Pe ce timp a anului se vor face la noi, încă nu se știe. Unii cred, că vor fi la primăvară, dar' totuși mai de crezut este, că vor fi la toamnă, după-ce se va mai isprăvi lucrul câmpului. Ocărmuirea încă n'a hotărît în privința terminului. Partidele din dietă fac încă pregătiri de pe acum, ca să iese biruitoare cu cât mai mulți deputați.

De aceea am zis, că noul an va fi mai sgomotos ca cel trecut și alegerile dietale îi dau însemnătate.

De Anul-Nou. *Maiestatea Sa Regele Carol al României cu ocazia Anului-Nou a dat următorul ordin de zi pentru armată:*

»Ostași! Astăzi începe un an nou. Ca întotdeauna Mă folosesc de acest

prilej spre a vă trimite călduroasele Mele felicitări.

»În cursul anului ce se sfîrșește, ați urmat a dovedi Țării și Mie că jertfele făcute pentru armată nu sînt zădarnice și că sînteți pîntru de mândra devisă »Onor și Patrie«, care strălucește în vîrfurile steagurilor noastre.

»Am toată încrederea că iubita Mea armată se va silî și în viitor să atragă mulțumirea Mea și că va fi vrednică de înalta sa menire.

»Oficieri, suboficieri și soldați, vă urez, din adîncul inimii, ani mulți și fericiți.

»Dat în București, la 1 Ian. 1901.
Carol.»

Reforma administrației. Am amintit, că guvernul va prezenta în sesiunea dietei actuale proiectul de lege despre reforma, respective simplificarea administrației. »Pol. Corr.« confirmă această știre, adăugînd că o parte însemnată din proiect se referă la simplificarea manipulației de bani în comitate și comune.

Să se execute. În adunarea comitatului Sătmă, ținută în 10 l. c., a venit în discuție adresa Săcuiilor din Treiscaune, referitoare la cassarea, respective modificarea legii de naționalitate. Un singur Român a combătut-o, părintele Constantin Lucaciu, arătînd, că legea de naționalitate nu trebuie cassată sau modificată, ci ar trebui să se execute odată.

FOITA.

Poesii populare.

Din Săcădate.

Culese de Maria Stanciu.

Arză-te focul de dor
Și pe tine badișor,
M'ai învățat a iubi
De nu mă pot odihni

Bade, badișorul meu,
Tot gândind bade la tine
N'a rămas inimă 'n mine,
Puținică ce-a rămas
Și-aceea de dor s'a ars.

Bade, dorul dela tine
Peste multe dealuri vine
Și nu-l poate opri nime,

Nici Țigan cu dipla,
Nici Român cu fluiera
Numai eu cu inima.

Bădișo, de mi-i uita
Tare rău te-oi blăstema:
Bădișo din capul tău
Meargă sângele părâu
Pe vale și pe hăgău,
Și prin ocolașul meu
Stee când 'l-oi opri eu
Cu cornu năfrămii mele,
Cu peteaua cea de jele;
Bădișo de mi-i uita
Cu-atîta nu te-oiu lăsa,
Tot mai rău te-oi blăstema:
Când îi fi mai sănătos
Să nu iai un paiu de jos,
Când îi gîndi că 'ți-e bine
Să vie popa la tine,
Să-ți cetească vengelia
Doară dracu te va lua.
Bădișo de mi-i uita
Cu-atîta nu te-oi lăsa,

Tot mai rău te-oi blăstema:
Din arat până 'n sămănat
Să te 'ntoarcă neamu 'n pat,
Să-ți ajungă os pe os
Cioantele prin pat în jos,
Să-ți aduci bădișo-aminte
Că-i blăstēm de oare-unde,
Nu-i blăstēm dela măicuță
Că-i blăstēm dela mândruță,
Că o-ai fript la inimuță,
Nu-i blăstēm dela maica,
Că-i blăstēm dela mândra
Că 'i-ai fript inimuța.
Să-ți vie bădișo-aminte
Că sînt a mele cuvinte,
Să-ți vie bădișo 'n gînd
Că pe mine m'ai avut.

Dorule, doruț de lume
Nu te mai lega de mine,
Dorule, durere rea
Ești dela inima mea,
Că-i destul de șese zile
De când strici inima 'n mine,

Emigrările. Zilele aceste a apărut statistica emigrărilor din Ungaria pe luna Noembrie a. tr. Conform acesteia în Noembrie s'au dat 5082 de pasapoarte și cei ce au cerut pasapoartele au avut 1678 de sofi de călătorie.

Totuși e fericită țeară Ungaria, cu buna chiverniseală, ce o fac guvernanții nostri!

În contra imigrărilor. Congregațiunea comitatului Bereg a făcut un regulament pentru așezarea străinilor prin comune. Regulamentul, aprobat de ministrul de interne, a intrat în putere de lege la 1 Ianuarie. Conform acestui regulament autoritățile comunale pot să deneghe primirea în sinul comunei tuturor străinilor, cari nu vor dovedi, că au o avere de 4000 de coroane și pentru tot membrul de familie câte alte 800 de coroane. Pentru cei din țeară suma e stabilită cu 2000 de cor.

Dispozițiile aceste ar trebui să le iee toate comitatele, ca să fim scutiți de năvălirea periculoasă a fiilor lui Moise și a altor venetici.

Lege despre corporațiunile de industriasi. În ministerul de comerț se pregătește un proiect de lege, pe baza căruia în sediul fiecărui oficiu industrial de gradul întâiu are să se formeze o corporațiune generală de industriasi. În această corporațiune generală e dator să între fiecare industrial, ce locuiește pe teritoriul oficiului industrial. În privința proiectului și-au înaintat părerea mai multe camere de comerț și industrie și toate constată, că prin proiectul acesta se resolvă în mod norocos chestiunea corporațiunilor industriale, ce de atâta vreme se tot trăgănează.

Englezii și femeile Burilor.

În lupta pentru libertate ce o poartă Burii contra Englezilor, femeile bure au dat și dau dovezi mari de vitejie și de jertfire de sine. Nu numai, că multe din ele au luat pușca în mână și au luptat alături cu bărbații și copiii lor, dar' cele ce le suferă femeile făcute pri-

soniere de Englezi întrece tot ce s'a întâmplat până acum în războaiele dintre popoarele civilizate. Jefuite, nemâncate de zile întregi au fost aduse multe dimpreună cu copiii lor la Port-Elisabeth. Călătoria la acest orașel, făcută fără nici un scut contra vremii și lipsite de cele trebuincioase pentru traiu, a fost îngreunată și mai mult prin mulțimea femeilor însărcinate și a celor bolnave de pojar, care pe aici e o boală foarte primejdioasă. Ajunse la locul hotărât nu li-s'a dat nici cel puțin corturi destule, în care să se poată adăposti. Colibile Cafrilor, în cari au fost îndesuite, sunt pline cu insecte și cloțani, mamele și copiii lor cei bolnavi sed pe pământul gol, arare-ori acoperit cu vre-un țol subțire. Nu e mirare, că zilnic se cetesc în gazetele de pe acolo anunțuri de moarte. Culmea barbariei e, că Englezii nu vor să le lase să șadă la neamurile lor, pe cari le au în partea aceea a locului.

Pe coloniști îi aduc în furie, pe lângă priverile acestea, și povestirile femeilor despre cele ce au avut să suferă în cele două republici dela soldații englezi. Acestia așteptau dela ele, ca să le servească ca un fel de trupe ajutoare contra propriilor lor bărbați. Englezii așteptau dela ele, ca să impede apropierea Burilor de casele lor chiar și noaptea, căci altminterlea le aprindeau locuințele. Pe femeile dela orașe le trimiteau, ca să înduplece pe bărbații lor să lapede, armele. Mai toate refușau să facă așa ceva sau dacă se și duceau la bărbați, li îndemnau să lupte și mai departe, căci ele bucuroși suferă ori și ce. Și câte n'au suferit și câte nu suferă aceste femei!

În Standerton au fost ținute timp de săptămâni întregi prizoniere în casele lor și nu puteau vorbi cu nimenea. Numai Dumineca le era iertat să meargă odată la biserică. În Heidelberg li-s'a confiscat toate mobilele din casă, până și mașina de cusut, pe cari aveau să le capete numai după ce vor depune bărbații lor armele. Într'aceea bravii Englezi s'au apucat să vândă lucrurile confiscate pe prețuri de nimic la Hotentoți, Cafri, așa că bietele femei n'o se și mai vadă nici când lucrurile lor. O altă măsură hunică mai e și aceea, că acestor

femei nu e iertat să vândă nimenea ceva de ale mâncării, în scopul de a le sili prin foame, ca să înduplece pe bărbații lor să se lase de războiu.

Copiii născuți din astfel de mame sunt vrednici de ele. Unui Bur îi pușcaseră Englezii pe băiatul lui cel de 14 ani, care lupta alături cu tatăl seu. Un alt copil al lui de 12 ani veni la tatăl seu și zise: »Așa-i, tată, că acum mă lași și pe mine să lupt contra Englezilor, căci am acum pușca fratelui meu?»

Și pe un astfel de popor, la care bărbați, femei și copii luptă pentru limbă, lege și libertate, mai trag Englezii să-l supună cu soldații lor plăți? Nu le va succede nici odată.

Invențiunile veacului trecut.

Dintre marile invențiuni (născociri) sunt multe opera veacului al XIX-lea. În veacurile precedente s'au făcut însă deja încercări în privința multora din ele.

Astfel în 1615 Mont de Cons descopere puterea aburilor, iar la 1688 Papin inventează prima mașină cu aburi. Watt face însemnata descoperire asupra folosului aburului în 1765; Miller la 1788 mină cu abur o barcă, făcând 10 chilm. pe oră.

La anul 1809 se fac primele experiențe cu telegraful lui Sömmering, șapte ani mai târziu Roland pune în mișcare telegraful electric, cu electricitatea produsă prin frecare. Această invențiune a fost perfecționată la 1832 de Morse, în timpurile noastre de Hugues.

La 1825 George Stephenson pune în mișcare primul tren.

În 1842 Nasmyth construiește și lansează primul vapor și după cinci ani se deschide navigație regulată cu vaporul spre America-de-nord.

Nu mai puțin importante sunt descoperirile chimice și medicale.

Astfel la 1800 Volta își publică descoperirile, la 1839 se descopere ozonul, la 1868 Alfred Nobel inventează dinamita, la 1885 Pasteur descopere leacul turbării, paralel cu care a venit mai târziu serul anti-difteric.

Și-i destul de șese ai
De când la inimă-mi stai

Decât doru și urit
Mai bine-n negru pământ,
Decât dor și ou necaz
Mai bin' pânza pe obraz.
De avută sunt avută
Nici apa nu mă înecă,
De străină sunt străină
Nice apa nu mă mină
Nu se-ndură-a mă mîna
Mă vede străină-așa

De-ai ști bade ce nu știi,
Nu te-ai răbda să nu vii,
C'ai venit o seară două
Și 'mi-ai rupt inima-n două.

Maică la inima mea
Este rit și-o fântânea,
Ritu-i făcut de urit,
Fântâna de necaz mult.

Eu cu dor badea cu dor
Nu pot spunetuturor,

Două doruri într'un sat
Nu trebe mai mult bănat,
Două doruri într'un loc
Nu trebe mai mult foc,
Două doruri într'o țeară
Nu trebe mai mare pară.
Arză-te focul de dor
Și pe tine bădișor.

De-ar da D-zeu o ploaie
Dealurile să se moaie,
Să rămână numai molu
Cum am rămas eu cu doru.

Din Cetea.

Culese de Nicolae Muntean, juue.

De-ar ave dușmanii rînd,
M'ar face cenușă 'n vînt,
De-ar ave dușmanii modru
M'ar face cenușă 'n codru.

Cine nu ști ce-i slujitul
Poate săruta pământul,
Eu zău nu 'l-oiu săruta

Că 'mi acră inima
De furcoiul fînelui
De gura stăpînului,
De găleata fântânii,
Și de gura stăpînii.

Cine n'are dor pe lume
Să vină la mini anume,
Că eu am în lume dor
Le pot vinde tuturor,
Tuturor voinicilor.

Bade dorul dela tine
Peste multe dealuri vine,
Nu s'acată 'n porumbei
Pân' la mândra la cercei,
Nu s'acată 'n porumbele
Pân' la mândra la mărgele.

Dragu 'mi prunul cu prune
Și badea cu vorbe bune,
'Mi urit mărul cu mere
Și badea cu vorbe rele.

Cine drac a mai văzut,
Grădină cu o cărare

Secolul trecut se pare însă a fi în mare parte acela al electricității. În afară de aplicațiile de telegraf, la 1819 Dersted în Copenhaga descoperă electro-magnetismul, la 1820 vin importante descoperiri ale lui Ampère, la 1838 Iacobi în Petersburg mină o barcă prin curent electric, în sfârșit la 1877 Edison inventează, prin aplicarea electricității, fonograful.

În același an A. Bell inventează telefonul, ear' Hugue microfonul. La 1881 se face la Berlin inaugurarea primei linii electrice de tren, la 1888 G. și C. Bell și Tainter inventează grafofonul. La 1891 Edison inventează cinematograful, cinci ani în urmă vine Röntgen cu razele X. În timpul ultim încercările telegrafiei fără sîrmă deasemenea dau rezultate îmbucurătoare.

Ce secrete ne păstrează veacul nou, nici... Falb nu ne-ar pute spune.

DIN LUME.

Isbânda Burilor.

Credem, că nu se află gazetă în Europa, care să nu fi luat în apărare pe poporul, care acum de un an și jumătate susține lupta pentru libertate și neatîrnare împotriva națiunii celei mai fără de inimă. Toți din toate părțile preamăresc vitejia Burilor și osândesc purtarea barbară a Englezilor și a generalului lor Kitchener. Dar', precum zice un mare gazetar francez într-o scrisoare trimisă tuturor ziarelor mai mari, pentru a sări într'ajutorul Burilor guvernele și statele nici-odată nu se simțesc îndemnate, ca să păsească la mijloc pentru cei mai mici, aibă ei ori și câtă dreptate, fie ei viteji ca și eroii din poveste. Nu, guvernele au alte griji și alte plăceri; de aceea e datoria *popoarelor* să facă tot ce le stă în putere, ca nici-odată dreptatea să nu fie călcată în picioare, și vitejia nerăsplătită.

Credem și noi, că sângele vărsat de poporul care nu-și află păreche pe

Dragoste fără muștrare,
Grădină fără cărări
Dragoste fără muștrări.

Tot iubitu-i cu dor mult,
Despărțitu-i cu urit,
Tot iubitu-i cu dor mare,
Despărțirea cu ntristare.

Măi bădiță busuioace
Vină dela ușă ncoace,
Să ne tragem noi seama
Din ce ne-a vint pricina,
Ori din prietenile mele,
Ori din dușmanele tale.

Bade până ne-am iubit
Dușmanele s'au slăbit,
Bade de când ne-am lăsat
Dujmanele s'o ngrășat,
Că cum te-au putut prosti
De te-ai lăsat de-a iubi,
Dacă acum bine-o fi
Trăește cu dușmanii.

pământ între eroi, va aduce în cele diu urmă roadele și rezultatele bune de toți dorite. Un an de se vor mai pute să se țină Burii, și Anglia va fi silită de *nevoie* să dea pace și libertate, celor-ce 'și-au știut-o scoate și apăsă.

Groză mare domnește în capitala, Angliei, în Londra. Căci generalii cei iscusiți ai Burilor au tăiat mai toate drumurile de fer din Africa-sudică, așa că Kitchener numai dintr'o singură parte mai poate să mai primească arme și de mâncare de acasă. Kitchener 'și-a adunat de frică toată oastea răspândită până acum în două locuri, la orașele Bloemfontein și Pretoria.

Dintre luptele singuratică amintim că mai în urmă Burii au făcut earăși pradă un tren englez și că trupa engleză ce însoțea trenul a trebuit să se dea în mâna lor. La Kaalfontein au aruncat în aer o linie ferată engleză. — Invingătorul de mai nainte, lord Roberts e trist și de aceea s'a mulțumit de parada și sărbătorirea ce tocmai acum 'i-se pregătia.

'Times' e informat, că Andrean Hofmayer, la însărcinarea lui Kitchener a plecat la Pretoria, să capaciteze pe Buri, că continuarea luptei e zădarnică și că guvernul englez se poartă nobil, oferind Burilor *condiții de pace favorabile*.

In China.

Pace încă tot nu s'a făcut. Cing și Li-Hung-Ciang earăși au spus ambasadorilor europeni, că au subscris învoiala de pace Duminecă dimineța, dar... o altă chichiță, abia vor pute da în curând ambasadorilor învoiala iscălită de ei, de oare-ce, zic ei, e tare anevoios lucru ca ei să-și procure pecetea (sigilul) împărătesc, căci pecetea asta numai la porunca împăratului (chinez) se poate de afară.

Așadară pacea e făcută pe hârtie, mai trebuie pusă pecetea. Până atunci Neamțul Waldersee taie și spânzură la Chinezii, ear' din partea lor Chinezii, se vestește, că ar fi omorît în Mongolia-centrală un episcop creștin, chiar în fața guvernatorului chinez. Într'alt loc creștinii au fost închiși în biserică și bisericei 'i-s'a dat foc. În trei zile au fost uciși în felul ăsta ca la 2000 de creștini.

In Franția.

Luptă mare s'a încins în diata țării între preoțimea catolică spriginită negreșit de Papa și între guvernul francez, din cauză că guvernul a venit cu o lege, prin care vrea să pună mâna pe toate averile congregațiilor preoțești, cari fac vre-o 1100 milioane de franci.

O știre mișcătoare a adus o gazetă muscălească, că în curând în Franția va căde republica și va veni earăși un împărat sau dictator militar, care va fi mai răboinic. E teamă că în chipul acesta Francezii vor porni earăși, ca de atâtea-ori mai nainte, o mișcare mare, care să zgudue Europa toată.

La Berlin.

În capitala împărăției germane se vor face mari sărbări în 18 Ianuarie a.

acesta, când se împlinesc 200 de ani dela înființarea regatului prusian. Vor merge atunci la Berlin reprezentanții tuturor statelor, între cari și moștenitorul nostru de tron Francisc Ferdinand.

Rusia.

Țarul a numit ca ministru al afacerilor de afară, pe contele Wladimir Lamsdorf. Cel dintâiu, care 'l-a felicitat, a fost ministrul de externe al Franței. Depeșele, ce s'au schimbat între Paris și Petersburg, sînt o nouă dovadă despre *prietenia și legătura puternică încheiată încă la 1891 între cele două popoare*, cu toate că tocmai acum câteva zile au svonit, că legătura asta ar mai fi slăbit.

Atentat contra lui Milan.

În urma unei recercări a poliției vieneze, în București s'au deținut 18 oameni, bănuți cu plănuirea asasinării exregelui Milan. Unii dintre deținuți au fost deja eliberați.

Știri mărunte.

— Ziarele din Kopenhaga scriu, că regele Cristian al Danemarcei, urându-se de lupta dintre partide, are de gând să abdică de tron.

— *Politica lui Rampolla*. Din Roma se anunță lui 'N. Fr. Pr.', că în cercurile clericale de acolo s'a răspândit vestea, că Rampolla va abdice din postul seu de secretar papal, din cauza atitudinii dușmănoase a guvernului francez față de congregațiile catolice din Franța.

— *Scupcina sârbească* a fost deschisă în Niș. În mesajul de tron regele Alexandru accentuează îndeosebi logăturile de prietenie și rudenie între Sârbi și Ruși, condamnă pe guvernul trecut, care s'a încercat să înșele în mod loial pe domnitorul și țeara să o aducă într'o rușinoasă anarhie și speră, că după-ce Milan a părăsit cu totul țeara, Sârbia va tinde spre un mai bun viitor.

În Bulgaria alegerile pentru Söbranie au fost fixate la 11 Februarie st. v, Foile bulgare anunță, că ministrul de externe și de comerț 'și-au dat abdicerea lui Ivanciov, ministru-president.

SCRISORI.

Un răspuns.

În nrul din 3/16 Decemvrie 1900 al 'Foi Poporului' se aduc la cunoștință on. public mai multe lucruri din comuna Armeni, și anume: despre starea bisericei, despre o fundație, precum și neînțelegerile iscate din cauza aruncului făcut asupra credincioșilor pentru scopol marelui de a ridica o biserică nouă în locul celei vechi. La aceasta răspundem următoarele:

Adevărat că s'a pus în vedere ridicarea unei biserici, la care am și alergat cu obolul nostru, bine știind că biserica e casa lui Dumnezeu, mângăierea sufletului, și apoi se mai zice, că 'cine nu are biserica de mamă, nu va pute avea pe D-zeu de tată'. Așa și este, în aceasta credem și cătră aceasta și tindem cu toții.

Dar' să revenim la obiect, să revenim la art. lui x. y. și să ne plângem și noi soartea on. public, că după-cum s'a apăsât pe acea hârtie, o parte mare dintre noi suntem dați on. public, ca pe-deci într-o ajungerea scopului măreț. Se zice acolo: »Când cu încassarea praznicului vre-o 4—5 inși și cu ei încă 30 indivizi s'au ridicat contra taxei hotărâte de comitet și 'și-au făcut singuri fundație«. Ei! dar' cauza n'o spune x. y. Oare au fost necesitate a cere ordinul preturei și fără de 4 gendarmi pe altă cale nu s'a putut scoate acel arunc?

Noi ne-am luat refugiul la I. P. S. stăpânul nostru, la care spunându-i toate lucrurile, ne-a și mângăiat cu un rezultat mulțumitor. Sosind acasă aflăm femeii plângând, copii înfricoșați de săbiile gendarmilor, ear' coșurile golite, ear' pe cari erau lăcate, acestea rupte, coșere slobozite și cucuruzul jos în tină. Că la a cui poruncă a venit această pacoste, o să vedem mai în jos. Zice x. y. că sinodul a lăsat facerea aruncului la buna chibzuială a comitetului parochial. Aici răspundem, că comitetul a fost o singură persoană, și adevărat preș. comitetului M. Opreș, căci unde vorbește, fie bine, fie rău, nu-i nime mai cuminte decât dumnialui. Când aruncul a fost cetit în biserică, aproape întreg poporul a reflectat, că e prea mare pentru noi, să fie ceva mai puțin. Nu, musai! răspunde presidentul com. și iute dă lucrurile spre aprobare, ear' după aprobare ne amenință cu fel și fel de lucruri neomenoase. Dar' mai la urmă zice, că putem lua pildă dela o persoană singură! Frumoașă pildă, că de când a ajuns președintele com. sub absolutismu-i despotice ne-a dismembrat, dar' și dînsul putem zice că a rămas singur cu conducerea în mână, dimpreună cu câțiva, cari poate sînt în punga dumnialui; aceia joacă cum le cântă, pe când majoritatea poporului privește ca după o bătălie, care a lăsat totul în ruine. Și cum se nu-l privească, când ved că după-ee 'l-au făcut bogat, își bate joc de bieții de ei. 'L-am făcut domn, și acum cu dispreț privește asupra noastră a tuturor, numai calici și prăpădiți suntem înaintea dumnialui.

Sărmă popor, tu asuzi din răsăritul luceafărului până noaptea, când nu mai vezi, seara cazi de obosit fără a mai cîna cel puțin, pe toți îi ții în spațele tale, îți vinzi mîduia în soarele arzător pentru un preț de nimic, ear' când e se-ți împlinești toate contribuțiunile, tot mai rămâi dator. Da, mult suntem și am fost datori dlui președinte, care a dăruit 100 florini pe seama bisericeii, ceea-ce a și putut, căci a avut de unde, dela noi însă se se mulțumească și cu banul văduvei, după-cum zice Sfânta Scriptură. Am dat cât am putut și pe rînd în tot anul, dacă după stare nu ne primia, atunci a trebuit să facem 50 persoane o fundație mai mică și în urmă vom arăta și noi un spor destul de frumos, numai nu prin forța baionetelor.

Mai departe zice dl M. Opreș, că se jertfește foarte mult materialicește pentru biserică. Da, se jertfește, astfel când cu ocasiunea facerii rațiocinilor în anii trecuți, comisariului încredințat cu face-

rea rațiocinilor pentru 4—5 zile 'i-a plătit o sumă de peste 30 florini întreținere, ear' d-nialui deasemenea 'și-a luat 1 fl. la zi. Asta însemnează jertfă și interesare. Când se ceară și învățătorul, lui nu 'i-a mai dat sub pretest, că el n'a muncit, cu toate-că și el a fost de față în tot decursul lucrului. Unde e jertfa? Da, acum a jertfit 100 fl. pentru biserică, dar' și din aceia 40 fl. 'i-a căpătat dela biserică, pe lângă cari a mai pus încă; noi înțelegem sub jertfă de tot altceva și nu cum înțelege d-nialui și în urmă strigă-n gura mare lumii, că noi nu-l înțelegem. Va fi! Noi am făcut până acum peste 2000 fl. la biserică, fără nici un venit, necerți, nebatjocoriți de nime, acum ne face de ris la lume, că suntem slabi. A jucat dl Opreș pe călărețul nedeprins, care duce și calul și călărețul în prăpastie. Așa am ajuns noi, și d-nialui stă deoparte, noi de alta mîhniți.

Nu așa dintr'una, nu cu amenințări neomenoase se conduce un popor blînd nevinovat, ci cu alt tact, cu alte vorbe.

»Nu-i tot aur ce scipește«. Așa foarte mulți se înșeală în persoana dlui Opreș, cari nu-l cunoaște mai deaproape. Domnului învățător încă îi recomandăm să fie sfătuitorul și apărătorul acelora cari îl plătesc din sudoarea lor, nu unealta altuia. Mai mulți poporeni.

APELUL „LIGEII“.

Ideea, care a dat ființă »Ligei« pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, este cunoscută tuturor Românilor, căci toți aveam conștiință, că numai prin armonica dezvoltare a energilor noastre naționale, îndreptate spre o țintă unică în viitor, va pute românimia să se mîntue de primejdia unei treptate mistuirii în alte neamuri.

Ideea unității neamului românesc nu-i o născocire a veacului trecut, în care par'că înfiorat de suflarea pustii-torului cosmopolitism, naționalismul se proclamă ca o dogmă politică de stat, pretutindenea ideea unității neamului a circulat neîntrerupt prin mai multe veacuri, ca o lumină vie, până la noi.

Marii nostri cronicari o însemnau anume, scriitorii nostri religioși o predicau anume, voievozii nostri cei mai viteji o urmăreau și ei anume.

Cu toate acestea înființatorii »Ligei« noastre culturale n'au avut în vedere nici un scop imediat politic cu tendințe ofensive, spre cucerire sau revendicare de hotare geografice nicăiri, ci interese curat etnice, îndreptarea privirilor tuturor Românilor către același far înălțat deasupra valurilor vremii: românismul.

Căci dacă întîmplările și împrejurările ne-au risipit dela Marea-Adriatică până la Nistru și dela Tisa până la Pind sub felurite cărmuri și felurite înrîuriri, cel puțin inima noastră se bată pe același tact natural — ca o mîngăiere pentru-ce nu ne este iertat să avem, și ca o speranță în visuri de mîrire, în indemnuri la fapte generoase.

Și cine oare ne-ar lua în nume de rău iubirea noastră de neam, lupta legală pe față, onestă, cu puteri unite pentru păstrarea moștenirii noastre naționale, pentru înmulțirea avutului nostru sufletesc — adevărat limba, datinile, istoria, născuțele spre un viitor mai strălucit — printr-o »Ligă culturală«?

Care alt popor nu face sau n'au făcut același lucru? Vecinii nostri de toate părțile ne imbie, prin exemplul

lor, să ne îngrijim de ai nostri, precum ei poartă grija de ai lor.

Aceasta au și înțeles-o întemeietorii »Ligei«, acum 10 ani, când înfipseră pe virful Carpaților steagul ei, spre a fi văzut de toată gîntea românească.

Aceasta a înțeles-o și românimia, când o primî cu cel mai cald entusiasm, ca o solie tocmai dela Traian împăratul sosind...

Din nefericire, însă, o piață rea par'că fusese la urzirea grandioasei întocmiri.

Împrejurări, asupra cărora nu mai vrem să stăruim acum, răciră nobilul avînt.

Totuși fu numai o încetinire a mișcării, nu încetarea ei deservită, nu moartea »Ligei«.

»Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor«, eat-o, astăzi, restaurată.

În jurul ei s'a adunat din nou elementele cele mai sănătoase, bărbați vrednici de încrederea cea mai deplină, căci sînt hotărîți a nu se da în laturi dela ori-ce jertfă pentru ajungerea idealului național.

În numele, dar', al idealului acestuia sfînt, facem apel la toți Românii să îmbrățișeze earăși cauza românismului cu bucuria și devotamentul de odinioară.

Să alerge mic și mare la altarul unității culturale, inaugurînd secolul al 20 lea prin luarea românismului naționalist drept călăuză a fericirii lor pe pămînt.

Comitetul secțiunii »Ligei culturale« din București.

Convocare.

Comitetul central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, în urma noiei arondări a despărțimintelor, »Asociațiunea« a aflat cu cale înființarea unui nou despărțimînt cu sediul în Mercurea.

Acest despărțimînt are să se estindă asupra comunelor din cercul administrativ Mercurea, afară de comunele: Amnaș și Topârcea și din cercul administrativ Sîngatin (comitatul Albei-inferioare) afară de comunele: Cut, Alămor și Armeni. Cu conducerea constituirii numitului despărțimînt, comitetul central al »Asociațiunii« a delegat pe subscrisul. În urma acestei însărcinări, subscrisul convocă prin aceasta adunarea constituantă a nou înființîndului despărțimînt pe ziua de Luni, în 8/21 Ianuarie 1901, 12 ore a. am., în sala școalei române de aici, la care adunare sînt invitați a participa toți aceia din cercurile susnumite, cari se interesează de înaintarea în cultură a poporului român, îndeosebi însă invitat pe onorații preoți și învățători.

Mercurea, 29 Decembrie v. 1900.

Delegatul comitetului central:

I. Droc, protopop.

P. T. Domnii membri ai comitetului cercual din despărțimîntul Abrud-Câmpeni al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se invită a participa la sedința ce se va ține în 21 Ianuarie n. 1901, la 3 ore p. m., în localul »Aurariei« din Abrud.

Câmpeni, 12 Ianuarie 1901.

Dr. Basiliu Preda,
direct. președ.

Demetriu Goia,
notar.

Monumentul lui George Candrea.

Dacă vre-un călător român se va abate prin *Graz*, frumoasa capitală a Stiriei, în marele cimiter al oraşului va afla nu peste mult un frumos monument, cu inscripție românească.

Ilustrația noastră ne înfățișează acest monument. Este monumentul vrednicului și mult regretatului nostru compatriot, *George Candrea*.

El a răposat departe de noi, și în pământ străin îi odihnesc osămintele, dar' recunoștința românească s'a îngrijit, ca mormântul să nu-i rămână fără semn...

Acordându-i-se în urma meritelor sale un stipendiu, Candrea a făcut studii universitare în Viena, Graz și Strassburg, unde obținut gradul de Dr. în filosofie la 1894.

Întors în patrie se ocupă cu publicistica, devenind directorul ziarului *»Dreptatea«* din Timișoara.

Nu peste mult însă trecu în România, ear' în absență, în urma unui proces de presă fu condamnat de tribunalele ungurești la doi ani închisoare.

În România îmbrățișă cariera de profesor, câștigându-și în curând simpatia tuturor prin vastele sale cunoștințe, prin modestia și înaltele sale sentimente românești.

PARTEA ECONOMICĂ.

Industrie de casă pentru bărbați.

(Urmare și fine).

Ca să văză și economii nostri, cum ar trebui să urmeze în privința industriei de casă, lăsăm să urmeze aici istorioara unui om sărac, după un scriitor vestit cu numele Zschocke:

— »Un bătrân cu numele Toma a fost cerșitor, de oare-ce pe timpul serviciului militar și-a pierdut piciorul drept. Cu câțiva ani înainte de aceasta cerșea din sat în sat, ear' acum e om avut și duce o vieață liniștită....

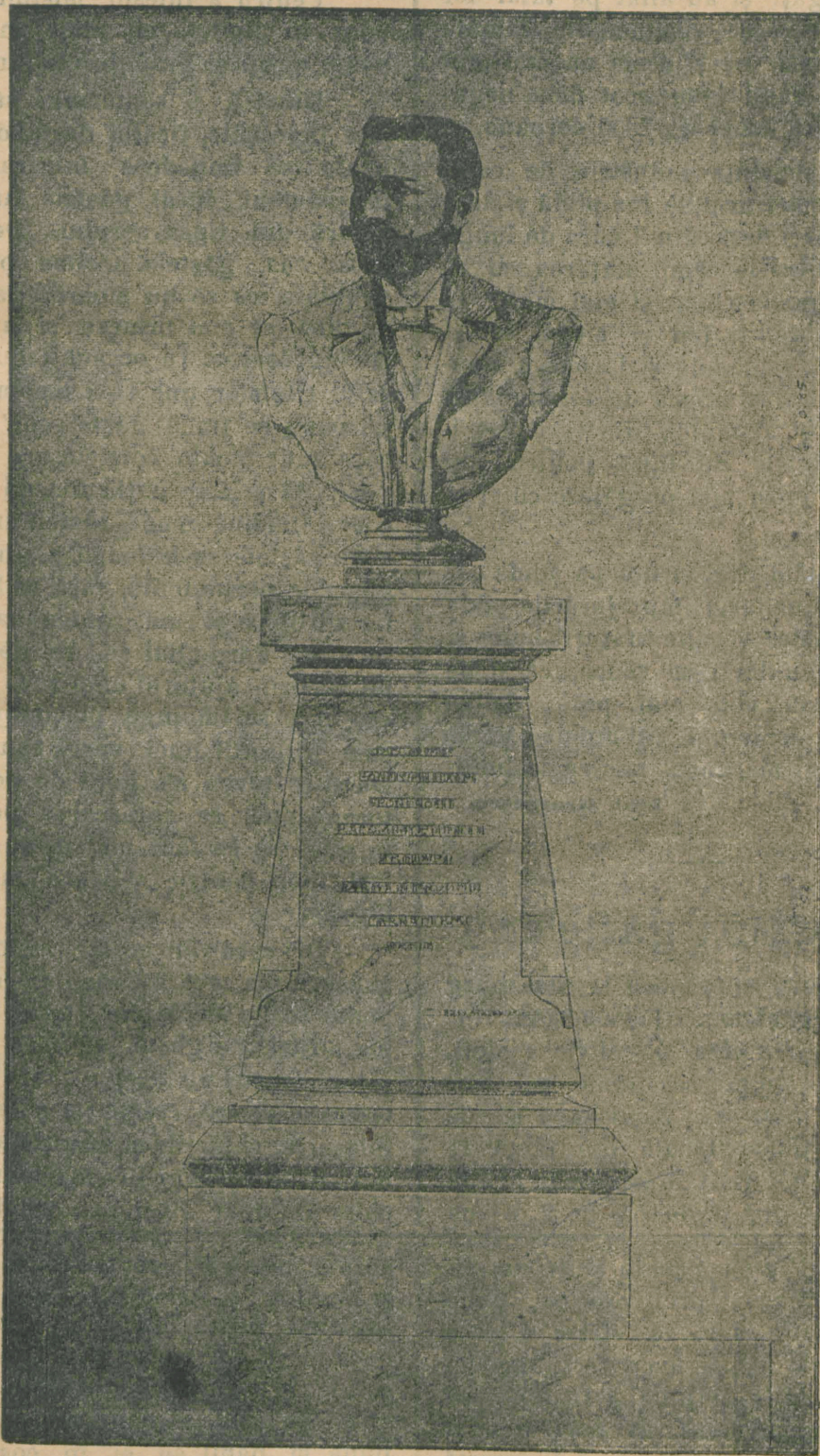
»În o zi de vară, bătrânul Toma era la câmp, unde-și împărțea pâinea cerșită între copiii sei. — »Copiilor! grăi între acestea, — voi sunteți acum mari, puteți să vă câștigați pâinea de toate zilele, numai să nu cerșiți, pentru-că pâinea cerșită e pâine amară. — Tu Petre ești acum de 14 ani, ai ochi buni, caută-ți dară ceva de lucru. Tu Gheorghe ești tare și vînjos, mergi și-ți câștigă și tu ceva. Tu Ștefane ce e drept, ești numai de 11 ani, însă ai picioare bune și poți să-ți câștigi și tu pâinea de toate zilele.

La aceasta grăiră cu uimire toți trei: — »Ce cugeți, dulce părinte, unde și cum să ne câștigăm noi pâinea de toate zilele fără cerșire? — Bătrânul le răspunse: »Adevărat, că noi nu avem nici casă, nici moșie, nici grădină, nici păduri; însă vedeți câte lucruri se află prin câmpuri, păduri ș. a. cari nu-ș proprietatea nimănui, și nimănui nu-i trebuie. Din acestea puteți face bani. Aceasta o știu foarte puțini oameni, însă eu vă voi învăța la toate. Însă vă fac atenți, ca banii câștigați să nu-i cheltuiți pe beutură sau alte nimicuri, ci să-i păstrați cu înțelepciune. Destul, dacă la început veți câștiga atâta, cu cât să puteți trăi și pe lângă aceea să puneți câte 2 groșițe (8 fileri) deoparte în toată ziua. Astfel veți câștiga fiecare pe an câte 28 coroane. Cât puteți să câștigați așa în decurs de 10 ani, poate să socotească fiecare din voi.

După acestea a condus bătrânul Toma pe cei trei fii ai sei la câmp, de aci prin sate și la oraș. Pe cale a cules cu ei tot felul de oase și coarne aruncate. Acestea le-au vândut apoi la strigari, cari știu pregăti din ele tot felul de unelte deosebite.

Au adunat toate bucițele de glajă, pe cari le-au vândut apoi glăjarului. Vara au cules poame din pădure, fragi, smeură și tot felul de ierburi vindecătoare. Au mai cules pîr de vite, lăna ce rămâne acățată de spini, și după ce au adunat o cantitate mai mare, au mers la oraș și le-au vândut. Au mai adunat cenușă, pe care au vândut o săpunariului, zdrențe, pe cari le-au vândut Jidanului, cu un cuvânt nimic nu le-au scăpat din vedere, ci au mai cules chiar și penele pierdute de gălile, precum și toate obiectele, din cari au cugetat, că pot să câștige câțiva bani. Toate acestea s'au adunat pe încetul, însă cu timp — totuși s'au adunat.

Mai bine le mergea însă toamna. Atunci culegeau tot felul de poame pă-

Cu toții știm cine a fost George Candrea. Fiul de Moț, s'a născut la 1862 în Neagra din Munții-Apuseni. După absolvirea studiilor teologice a fost învățător în Câmpeni. Înzestrat cu frumoase cunoștințe și cu iubire mare față de poporul român, în timpul cât a stat ca învățător, a adunat un tezaur de date lingvistice, geografice, etnografice etc. asupra locuitorilor din Munții-Apuseni și pe baza acestor date și în colaborare cu domnul *Teofil Frâncu* din București a publicat: *Roiacismul la Moți și Istrieni* (1886) și *Românii din Munții-Apuseni* (1888), două opuri de valoare mare în literatura noastră etnografică.

Nu i-a fost dat însă lui Candrea să lucre mult timp pe terenul culturai și științei române, căci nemiloasa moarte i-a curmat firul vieții, în floarea vârstei, în etate de 37 de ani.

În vara anului 1899, Candrea făcî o călătorie cu câțiva prietini prin Austria și în Graz murî repentin, la 7 August.

Prietinii și stimătorii lui au deschis o subscripție publică, din care i-se face monumentul, a cărui ilustrație o dăm azi. Monumentul va fi lucrat de distinsul nostru sculptor *C. Bălăcescu*, în atelierul seu din Milano și va fi desvîlit în Graz, la 23 Aprilie 1901, la S. George, cu o frumoasă sîrbare.

De aceasta a fost vrednic bunul și nobilul Român, George Candrea (m.)

durețe, din cari găteau must și otet, culegeau măceșe, pe cari le vindeau apotecarului, după aceea tot felul de semințe. Ei mai culegeau și căstanele sălbătice. Acestea le măcinau și făina bună de cleiu o vindeau măsarilor și legătorilor de cărți. Dacă nu au avut alt lucru, după timpul ploios au cules tot felul de bureți buni de mâncat, pe cari 'i-au vândut, sau mușchi din pădure, pe care 'l-au curățit și uscat, și astfel 'l-au vândut neguțetorilor. Iarna făceau mături, împleteau coșerci de nuiele și scaune de paie. La toate acestea 'i-au învățat bătrânul Toma.

Destul atâtea, că căsulia bătrânului Toma nu peste mult a sămănat cu o officină (boltă), unde putea să afle omul tot felul de lucruri de vânzare. Cu cumpărătorii erau cunoscuți, — știau fiecare, de ce are lipsă. Pe lângă aceasta copiii încă din zi în zi erau tot mai îndemânateci.

După decurgerea unui an a socotit bătrânul suma adunată de fiecare copil. Din această socoteală a aflat, că copiii au adunat mai mult decât 2 groșițe pe zi, pentru-că în ziua de socoteală a aflat în pungă unui băiat 59 coroane 16 bani, în alta 68 cor. 10 bani, ear' în a treia 70 cor. 74 bani.

Bătrânul Toma în ziua a doua a și dat banii în cămătă cu 6%. Copiii se bucurau foarte, de oare-ce ei nu mai văzuseră nici-odată o grămadă așa mare de bani. Ce e drept au trăit simplu, însă pânea câștigată cu sudoarea și ostenala lor proprie le-a căzut bine.

În anul următor le-a mers și mai bine, de oare-ce copiii au rămas tot așa de sîrguincioși. Bătrânul Toma nu a mai cerșit, ci a șezut acasă și a vândut, pentru-că el știa mai bine, cine, de ce are lipsă. După patru ani aveau depuși la neguțetor chiar 1200 coroane.

Într'acestea copiii au crescut și s'au făcut feciori. Acum însă s'au iscat între ei și cearta continuă. Câte-odată cutarele lucra foarte puțin, altul vindea prea ieftin, al treilea mai bea câte odată câte un pahar de vin mai mult, ear' acestea dădeau ansă la ceartă neîntreruptă.

Fiindcă bătrânul Toma nu putea să sufere cearta și neînțelegerile acestea,

le grăi copilor astfel: Copilor! am hotărît să vă dau fiecare o parte din voiața mea 200 coroane și fiindcă nu puteți încăpea la olaltă, mergeți în lumea largă și lucrați fiecare pe seama voastră. Ceia alți bani rămân și de aci înainte la neguțetor, pentru-ca în cas de lipsă să avem la ce ne întinde; până atunci însă cămăta se va adăoge la capital.

Atunci copiii strinseră mâna bătrânului și grăiră astfel: »Dumnezeu cu tine tată!« — Petru a plecat către răsărit, Gheorghe către apus, ear' Ștefan către mează-zi....

E de prisos, credem să mai spunem, că când s'au reîntors, toți s'au reîntors oameni bogați și au aflat pe tatăl lor în viață, care se susținea din cămăta banilor rămași, ba și aceia au mai crescut, încât, când 'i-au scos dela neguțetor a fost o sumă de 2000 coroane.

— În privința industriei de casă, economii nostri ar putea lua pildă și dela soțiile lor, cari deși cătu-'i vara de lungă trebuie să lucre la câmp alături cu ei, ba une-ori poate chiar și mai mult: la sapă, la secere, la fân și altele, totuși îndată-ce vine toamna și iarna cu nopțile cele lungi, se apucă de torsul lânii, al cânepii și al inului, din cari pregătesc vestmintele de lipsă pentru toți căsenii, ba unele mai pregătesc chiar și de vânzare.

Să urmărim dar' și noi pe unde cer interesele și ne iartă împrejurările pilda soțiilor noastre și alte sfaturi bune și la sfîrșitul anului vom vedea, că și pe calea aceasta vom mai putea câștiga câte ceva, pentru a întîmpina unele cheltueli mai mărunt, pentru trebuințele casnice.

Ioan Georgescu.

Ingrășarea găștelor.

Eată cum se practică la Strasburg ingrašarea găștelor: Găștele sunt închise fiecare în câte o colivie (coteț), înaintea cotețului se pune un mic sghiab, în care se pune apă și de mâncare, găluște făcute din făină de porumb, de orz fiert în lapte sau în apă curată, și se mai îndoaie de 2 ori pe

zi, dimineața și seara, cu boabe de porumb cari stau muiate în apă sărată 25 ciasuri, și numai după aceea se întrebuintează la îndopatul găștelor. Câte odată li-se dă găștelor să înghițe și câte un grăunte (căfel) de usturoiu, care ajută ca mistuirea boabelor de porumb să se facă mai repede.

După fiecare îndopare, se lasă găștele libere vre-o câteva minute în odaie, în care se ingrașă și după aceea se închid în cotețele lor.

După 20 - 25 de zile de ingrașare se dă găștelor dimineața și seara, după ce s'a îndopat, câte o jumătate de linguriță ulei scos din sămânța de bumbac.

Pentru a înlesni mistuirea sămânțelor în pipotă, se pune în apa care beau, năsip și praf de cărbune.

După 5 - 6 săptămâni sînt pe deplin ingrașate, ficatul destul de mare că poate să împedecă intrarea aerului în plămâni, încât găștele ar putea să moară din lipsa aerului. De aceea în acest cas, găștele trebuie bine supra-veghiate, ca să nu moară, dacă cineva ar dori să mai urmeze și mai departe cu ingrașarea. În orașul Tulusa, ingrașatul găștelor ține 4 - 5 săptămâni, și în un coteț se țin 2 găște, ear' odaia, în care sînt făcute cotețele, are o căldură potrivită și este puțin umedă și întunecoasă. Lumină în odaie este numai atunci, când găștele se îndoaie. Ca hrană se dă găștelor porumb alb, fără ca boabele să fie zdrobite și mai totdeauna înmuiate în apă. Porumbul se dă de două-ori pe zi, prin ajutorul unei țeve de metal, din care se împinge porumbul în gușe prin ajutorul unei vergi sau bastonaș. După-ce țevea s'a golit de porumb, se toarnă apă, ca alunecarea porumbului în gușă să se facă mai ușor, și în același timp pentru a ușura mistuirea și ingrașarea.

Ori care din aceste metode de ingrașare am voi să adoptăm și noi, nu poate să fie decât în folosul crescătorilor nostri de găște, cu care mulți din sătenii nostri au început a face comerț. Gâsca, care se crește la sate cu multă înlesnire, chiar dacă lipsește apa, ar trebui să aibă o îngrijire mai mare, fiindcă chiar dacă ar lipsi în apropierea sate-

Cursa diavolului.

De Ioan Bochiș, preot,

(Urmare și fine).

D-zeu într'atâtea îl prețuiește pe om, întru cât omul nu face stricăciune nici în trup, nici în suflet, nici în averea deaproapelui. Și Dumnezeu urește toată jertfa, toată fapta bună, până nu reîntorci paguba deaproapelui tău, fie aceea în avere, ori în numele lui cel bun, și până umbli pe calea aceasta diavolul e voios, e liniștit știindu-te în cursa lui.

Și Doamne câțisînt în această cursă sau nu strigă lumea în gura mare, că astăzi înșelătorii, furii, amăgitorii, defraudătorii și uzurarii duc lume albă? În vechime a fost o lege, că dacă 'l-a prins pe cineva cu înșelăciune sau furt 'i-a tăiat o urechie, de 'l-a prins a doua-oară 'i-a tăiat și cealaltă ureche; să existe și astăzi legea aceea, câți oameni nu ai vedea cu o ureche, sau și mai mulți fără nici una.

Pe câți nu-'i prinde diavolul în cursa lui chiar și prin procese, unde părțile pârâte, nu se sfiesc a face și jurămintele false numai să ajungă la averi. — Cine 'și-ar putea și închipuși că un diregător de curte, un oficial de stat sau de oraș cu plată mică în scurtă vreme să ajungă om avut pe cale dreaptă? dacă nu ar înșela și fura. — De aceea ne-a legat Dumnezeu așa tare de suflet porunca a șeptea.

Blăstămul lui Dumnezeu îl ajunge pe tot înșelătorul, furul și uzurarul. — Nu-'i liniștit sufletul acelui om. Neîncetat îl mustră conștiința — deși nu se arată — care în el strigă: »Ești păcătos înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ești avut, ești domn mare, dar ești fur«. Tot ce ai nu-'i câștigat pe cale dreaptă, fără cu înșelăciune. Toată îmbucătura ce o bagi în gură strigă: »Aceasta îmbucătură e cărmoeagea celor înșelați, tu te sature, ei flămânzesc«. — Și câți-sînt în lume, că nici nu bagă în seamă

aceste mustrări, pentru-că 'și-au pierdut și credința și omenia. La mulți li-s'au înpietrit inima întru atâtea, cât nici în oara morții nu voiesc a-'și cunoaște păcatul. Mai sînt pilde destule, că atari mulți au lăsat, că când vor muri să li-se pună și banii cu ei în cosciug. Mai au fost și de aceia cari văzînd, că li-s'apropie moartea, au început a înghiți banii până s'au înecat și așa au murit.

Stă scris despre o cerșitoare, că înainte de moarte numai o singură dorire a avut, adică, ca cărjea pe care s'a răzimat în viață — după-ce altul și așa nu o poate folosi — să 'i-se pună cu ea în cosciug. Moare baba și când voiesc a-'i pune cărjea lângă ea, 'li-s'a părut prea grea, și rupînd cărja în două, năvălesc afară din ea galbinii. Bani cerșiți în viață 'i-a schimbat baba sgărbită în galbini. Aceasta e moarte rușinoasă!

Pe banii câștigați cu nedreptul blăstămul lui D-zeu zace. Sau nu ați auzit

lor vre-un curs de apă, ele se mulțumesc și cu apa pusă într'un sghiab de lemn sau de peatră, numai iarbă să aibă îndestulă.

Se știe, că în jurul celor mai multe sate se găsește pentru găște iarbă îndestulă, și chiar prin ograda satului. Când găștele tinere (bobocii) cresc în libertate, ele cresc mai repede decât în casul când s'ar ține închise într'o mică curte lipsită cu totul de vegetațiune.

Când găștele au iarbă destulă, nu mai au trebuință să li-se mai dea grăunțe sau altfel de mâncare. Chiar iarna s'a văzut, când locul nu este acoperit de zăpadă, cum găștele lasă la o parte boabele de porumb și aleargă a aduna cu ciocul lor puternic iarba uscată de pe locurile din apropierea comunei.

Acest lucru ne dă a înțelege, că găștele se întrețin mai ușor decât alte paseri de curte, și la ori-ce schimbare atmosferică ele sînt mai răbdătoare, din cauza fulgilor celor deși ce le acoperă corpul lor, fulgi cari sînt atât de mult căutați în comerț.

La noi, acei cari se ocupă mai mult cu îngrășarea găștelor sînt Ovreii; ceilalți locuitori ai țării mai puțin, sau foarte puțini, și se mulțumesc așa după-cum găsesc găștele în țîrg când le cumpără. Modul cum Ovreii îngrășe găștele nu este de loc practic, de oare-ce ei în același loc țin închise mai multe găște, rare-ori le curăță cotețul, și niciodată nu le pun vre-un așternut de paie sau de năsip. De aceea și găștele când le duc la tăiere, se ved pline de murdărie, care are influență chiar și asupra calității cărnii. Ovreii îngrășă găștele pentru carnea, untura și ficatul lor. Carnea, de multe-ori o afumă și o prefac într'un fel de șuncă, care este destul de scumpă; același lucru îl fac ei și cu ficatul.

Dacă gâsca ne dă atâtea produse îndestulitoare în raport cu cheltuiala ce se face pentru creșterea și îngrășarea ei, ar trebui ca îngrășarea să se facă în mod mai omenos, ear' nu așa după-cum se face la noi.

S. V. Moga.

Semnele după cari cunoaștem în care parte a piciorului stă boala ce produce schiopatul.

Văzînd că un cal schioapătă, și observînd de ce picior schioapătă, se vedem de ce schioapătă.

Afară de casurile când piciorul schiop are o rană, o umflătură, o fractură, etc., stări cari ne isbesc vederea, nu este totdeauna ușor a spune de unde și de ce schioapătă un cal.

Preste tot trebuie știut, că mai de multe ori calul schioapătă de jos din copită, decât din celelalte părți ale piciorului. În această privință un învățat francez numit *Lefosse*, a zis încă de mult că: dintr'o 100 de cai schiopi 99 din ei schioapătă din copită.

Această zicătoare, dacă ea nu este cu totul esactă în practică, cel puțin în țara noastră, nu mai puțin ne dă a înțelege că de multe ori pricina schiopăturii stă în copită, și că prin urmare, la un picior schiop, trebuie să nu perdem nici odată din vedere copita.

De regulă când calul schioapătă din copită el se sprijină pe piciorul bolnav cu multă sfială, adesea numai pe vârful unghiei. El va schiopăta mai rău pe un drum tare, împetrit sau pavat, decât pe pămîntul moale. Când cauza schiopăturii nu stă în copită, ci în alte părți ale piciorului, de obicei animalul se sprijină pe toată talpa, însă el nu întinde îndestul piciorul, aducîndu-l puțin în afară mai ales dacă sediul rului este la încheietura umărului cu spată.

Să ne inchipuim că, cu toate cercetările ce facem piciorului bolnav, calul fiind în mers, nu putem a ne hotărî asupra părții de unde el schioapătă, atunci urmează a examina cu deamănuntul regiune cu regiune, toate părțile piciorului schiop.

De fapt, acest examen este bine a se face în totdeauna, pentru a fi feriți de greșeli în localizarea boalei, pentru a nu spune că animalul schioapătă de la spată, atunci când în realitate buba lui ar fi în copită.

Examenul se va începe în totdeauna cu copita.

Irimia Popescu,
Medic veterinar.

Raportul general

al comitetului central

al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului”,
pe anul 1899.

Onorată adunare generală!

Al doilea period statutar de șese ani din viața »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului«, încheiat cu sfîrșitul anului trecut 1899, o reprieve asupra lucrărilor puse de noi la cale și asupra rezultatelor obținute în cesti 12 ani trecuți, credem a nu fi fără de folos.

Cum Reuniunea noastră, după natura ei, este o instituțiune cu menirea de a lucra la deservirșirea tuturor ramurilor agriculturii și îndeosebi la îmbunătățirea materială a agricultorului — de prima noastră datorință am crezut ar fi venirea în contact cât mai imediat și cât mai adese-ori cu clasele agricole. La cunoașterea neajunsurilor în purtarea economiei și la folosirea remediilor potrivite, numai pe această cale se poate ajunge cu mai multă ușurință.

Acestea considerante ne-au determinat la ținerea așa ziselor *întruniri agricole*, la care mai întotdeauna participă economii din câte un întreg ținut.

Astfel de întruniri am ținut în anul 1888 — anul activării Reuniunii — în comuna Seliște; în 1889 în Apoldul-românesc, Nocrich și Reșinari; în 1890 în Gurariului; în 1891 în Poplaca, Sadu, Bungard și Săcădate; în 1892 în Poiana; în 1893 în Racovița, Lancrăm, Slimnic și Roșia-săsească; în 1894 în Orlat; în 1895 în Sibiel, Tălmăcel și Săsciori; în 1896 în Cornățel, Porcești, Mohu, Gușteriță și Veștem; în 1897 în Aciliu (2 întruniri), Bendorf, Laz, Mohu (a 2-ora); în 1898 în Rechita, Pianul-sup., Poplaca (a 2-ora), Ludoșul-mare, Alțina, Sebeșul-superior și nuramare; în 1899 în Topârcea și Piașul-de-jos.

În total așadar 37 întruniri în 34 comune.

La șirul întrunirilor agricole se aranjează și *adunările noastre generale* ținute în diferite comune centrale, anume:

de o sută-de-ori mai mult. — Nu-i destul atîta, m'am amestecat pe neștiute într'un proces, și neavînd martori m'a judecat, deși mă știu nevinovat, și m'am rușinat așa cît și amicii mei cei mai de încredere mă țin de vinovat. Mi-am pierdut și omenia. Atîtea nenorociri m'au ajuns după furtul făcut. Preotului i-a fost milă de om, și i-a recomandat, că numai așa își poate îndrepta lucrurile, dacă pe cei păgubiți îi va despăgubi.

A despăgubi? averea nedreaptă a o reîntoarce? Acesta e lucru nepomenit! Cine a reîntors lucru furat? sau care înșelător sau uzurar s'a pocăit precum poștește legea creștinească? Barem aceasta așa trebuie să fie. Nu-i destul a nu fura, a nu înșela, ci trebuie să dai îndărăt aceea-ce ai furat dela cine ai furat, sau dacă acuma nu trăește, pruncilor lui, chiar de vei reîntoarce paguba și pe neștiute, — dar' cu greutatea aceea nu muri, și să știi, singur cu spovedania

că câți avuți imbuibați au trăit în lume și după moartea lor familiile lor au umblat a cere. Câți orfani și neputincioși umblă printre noi desculți, flămânzi, goli, până-când părinții lor au cugetat a le asecura viitorul cu averi frumoase. În zădar, că acelea averi au căpătat aripi și au sburat în alte lături, pentru-că au fost pe ele blăstîmul celor nedreptățiți: »Vai celui-ce înmulțește lăcomie rea căsii sale, ca să-și pună în înălțime cuibul seu, ca să scape din mâinile răutăților!« — zice domnul la profetul Avacum 2. 9.

Ori la ce bunătate te-ai înălțat, ori-ce domn mare te-ai făcut din avere nedreaptă, cît de tîrziu D-zeu îți va strica lăcașul tîu. Are D-zeu mii de mijloace ca să-ți nimicească averea nedreaptă.

Bine-ți înseamnă cuvintele domnului rostite la profetul Abdio 1, 3—4 »Cine mă va duce la pămînt? Te vei înălța ca vulturul, și-ți vei pune între stele cuibul tîu, de acolo te voi coborî.«

— Zice cel îngâmfat, familia mea trebuie să se ridice, și să se întărească așa cît nici un prilej neașteptat să nu o poată umili și le voi aduna în casa mea prada mea, dar' să știi, că din celea adunate nu se vor sătura sătenii tei. Vă va umili pe voi D-zeu, rușine, lipsă va fi capîtul vostru, pentru-că averea nedreaptă o inghite și cea adunată cu sudoare o mărește.

E de mare însemnătate ceea-ce vă voi spune acuma. A venit un om la un preot și a zis: »Acuma vîd părinte, că averea cîștigată cu nedreptul nu are sfîrșit bun. Am furat dela un om o sută de floreni, cugetînd, că a fura dela avut nu-i păcat, dar' ce să vezi, că deatunci a fugit norocul dela casa mea. Mai înainte mi-s'au bolnăvit toate dobitoacele și până la unul toate au perit. Am voit să-mi cumpăr altele, și când am deschis lada cu banii, am aflat puicula lăzii golă. Precum am furat eu pe alții, așa m'au furat și pe mine, și m'au furat

în 1890 în Săliște; în 1891 în Sebeșul-săsesc; în 1892 în Boița; în 1893 în Fofeldea; în 1895 în Mohu; în 1896 în Tilișca; în 1897 în Sebeșul-inferior; în 1898 în Racovița și în 1899 în Rășinari; în total 9 adunări, ținute în tot aâtea comune.

Atât la întrunirile agricole, cât și la adunările generale s'au ținut vorbiri din diferiți ramii economici și s'a insistat cu deosebire asupra cultivei ratiionale a pământului, la cultura fânătelor, la introducerea nutrețurilor măiestrite, la cultura grădinilor de legumi și pomi; la cultura vitelor de soi uales, la viierit, stu pirit etc. Acestor întruniri se datorește introducerea diferitelor mașini și unelte economice în localități, unde până aci acestea erau parte necunoscute, parte puțin întrebuințate.

Drept rezultate ale acestor întruniri privim și tovărășiile agricole cum și însoțirile de credit sătești sistem Raiffeisen, înființate în câteva comune de pe teritoriul comitatului nostru.

De neprețuită însemnate pentru adevărata propășire în economia vitelor sunt *exposițiunile de vite de prăsilă, împreunate cu distribuire de premii în bani*. Asemenea exposițiuni Reuniunea a aranjat în 1890 în comuna Rășinari; în 1891 în Tilișca; în 1892 în Avrigh; în 1893 în Pianul-român; în 1894 în Săliște; în 1895 în Apoldul-român; în 1896 în Fofeldea; în 1897 în Boița; în 1898 în Sebeșul-săsesc și în 1899 în Sibiiu. În total 10 esposiții în tot atâtea localități.

Premii s'au distribuit în anul 1890 în valoare de fl. 63.—, în 1891 și 1892 de câte fl. 65.—, în anii 1893—1897 de câte fl. 100.—; în 1898 de fl. 250 și în 1899 de fl. 200.— În total fl. 643.— Premiile, afară de fl. 150 din anul 1898 și de fl. 100.— din 1899, primiți dela stat, s'au acoperit din fondul economic al comitatului nostru.

În cadrul năsuințelor noastre pentru cultura vitelor se numără aducerea în toamna anului 1893 a unui transport de 50 capete vite de rassa »Pinzgau« curată din Salzburg, în preț de fl. 6976.—

Vitele importate s'au vândut între membrii Reuniunii noastre în calea licitațiunii și pe lângă solvirea prețului în rate și fără interese. Pe lângă aceasta comitetul în 1897 a procurat din mijloacele, ce i-au stat la dispoziție o vițea de rassa Pinzgau, pe care o a dăruit economului totodată membru al Reuniunii *George Bratu* din Tilișca, cu condiția de a da Reuniunii primul vițel sănătos din prăсила vițelei, care se va dăruia altui membru din altă comună; în 1899 s'au împărțit între 3 membri din Tălmăcel și între aceleași condițiuni un berbec și 2 oi de rassa »frieslanderă«.

În legătură ținem să amintim de bunele și prețioasele servicii, ce aduc cultivătorilor nostri de vite broșura »*Legea veterinară* (lecuirea vitelor) și *boalele contagioase*« (lipicioase) de Tormay Béla, tradusă de noi și edată în limbă populară, apărută acum în a 2-a ediție revăzută, cum și broșura »*Ținerea vitelor*«, de membrul nostru onorar *Eugen Brote*, eșită acum în a 2-a ediție.

(Va urma).

D. Comșa,
president.

V. Tordășianu,
secretar.

Știri economice.

Dela căile ferate. Venitul căilor ferate dela 1 Ianuarie — 30 Septembrie 1900 a fost de 156.013.651 coroane, cu 10.888.125 coroane mai mult ca în epoca corăspunzătoare a anului trecut.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1901 intră în vigoare unele dispozițiuni nouă cu privire la călătoriile cu trenul. În zona I—XIII se va putea folosi de aici înainte numai linia cea mai scurtă. Bilete pentru muncitori se vor da de aici înainte pentru ori-ce distanță. Biletele pentru școlari se vor ieftini. Pentru bagaje cu o greutate până la 50 chlg. rămâne tot același tarif, pentru cele ce trec peste 50 chlg. sau dacă se dau mai multe deodată, se socotește taxa după un tarif scăzut. Însoțitul vitelor de prăsilă poate călători într'un vagon de persoane, dacă nu are loc în vagonul de vite.

Subscrieri false pe polițe. Escomtarea unei polițe (cambiu) nu poate servi ca dovadă pentru subscrierea originală, când persoana încunoștințată n'a adus numai decât la cunoștință falsificarea subscrierii ei. (Sentența 464/1900 a curții).

Premii pentru împăduririi. Anul acesta au fost împărțite următoarele comune cu premii pentru împădurirea coastelor goale: Satulung cu 1000 c., Volca și Cernatul cu 800 c., Sibielul și Bichișul cu 500 c., și Săliștea cu 100 c.

Galițe de prăsilă. Ministrul de agricultură a dat la cererea reuniunii de agricultură din com. Torontalului o mie de paseri de curte pentru prăsilă, ca să fie distribuite economilor, cari se ocupă cu cultura lor.

Pentru meseriași și muncitori. Ministrul de comerț a dat o ordinațiune, prin care impune autorităților de prima instanță, ca ori-ce plângere a muncitorilor, calfelor etc. adresată fie în scris fie cu graiu viu lor să fie pertractată numai de cât, ca sentența să se poată da pe cât e cu putință încă în aceeași zi. Cărticica de muncă trebuie să o dea stăpânul muncitorului, ori-care ar fi motivul, pentru care l-a părăsit acesta. O excepție se poate face numai când muncitorul e adus eară la stăpân în virtutea unei sentențe.

Școala economică în Ardeal. Ministrul *Darányi* va înființa în anul viitor mai multe școli economice în Ardeal. Când aducem aceasta la cunoștință, nu ne putem ascunde nemulțumirea, că recunoscută fiind importanța școlilor economice, la noi aproape nimic nu se face din parte competentă în direcția aceasta.

paguba nu o plătești, și de vei muri așa, osândă sufletului e gata, diavolul joacă într'un picior de bucurie, te-a prins în cursa lui. Tare ușor mijloc ar fi spovedania pentru un furt sau înșelător, dacă aceea i-ar deslega dela restituirea bunului furat sau înșelat, dar aceasta nu-i așa. Moartea desface legăturile vieții, dar paguba stă legată de sufletul celui vinovat, și dacă nu faci destul pentru ea te urmărește până în fundul iadului, te îndatorește restituirea averii nedrepte nu numai pe tine, ei și pe rămași tăi.

Odată trăgea de moarte un avocat, care în viața lui multe procese, și de nu au fost drepte, le-au dus la isbândă. În momentele din urmă chiamă la sine pe notarul public, ca să-i autentice testamentul seu. În urmă între altele zice cătră notar să scrie și aceea: »După moartea mea trupul să mi-se dea pământului din care s'a luat, eară sufletul meu să fie al dracului«. Sau spăriat cei

de față, și au cugetat, că doară morboșul vorbește în lături. Dară avocatul din nou se răstește cătră cei de față și le zice din nou: »Ce cugetați, că doară nu știu ce grăesc? Aceasta e dorința mea cea din urmă, că sufletul meu să fie al dracului, dară și sufletul muierii mele și al pruncilor mei. Sufletul meu să fie al dracului, pentru-că m'am înavuțit prin înșelăciuni, prin ascunderea dreptății, al muierii pentru-că am înșelat, ca să-i pot îndestuli poftele ei, al pruncilor pentru-că pentru ei — ca să fie fericiți — m'am nevoit să reîntorc păgubile făcute«. Și zicând acestea a închis ochii.

Să vă mai spun un asemenea cas vrednic de credință. La un strănepot i-s'a arătat sufletul strămoșu-seu, al moșului seu și al tătâne-seu. Cel dintăiu i-a zis: »Eu m'am osândit pentru averea câștigată pe cale nedreaptă, moșu-seu i-a zis, eu m'am osândit, pentru-că am știut, că averea aceea e nedreaptă, și totuși

o am folosit, eară tatăl seu i-a zis, că e osândit, că a știut, că avea avere nu-i a lui și nu a voit a o reîntoarce rămașilor celor îndreptăți«.

Strănepotul înfricoșat de vedenia avută, a sciricit după următorii adevărați ai averii cu nedreptul folosită de atâtea rînduri de oameni, și spre surprinderea tuturor a restituit-o aceluia; eară averea lui rămasă cu timpul s'a sporit cu mult peste cea restituită, și sufletul a fost odichnit.

E bine de însemnat și aceasta întâmplare. Un domn avut în oara morții a lăsat la trei prunci ai sei, ca o anumită parte din averea lui să o reîntoarcă la anumiți orfani, pentru-că pe aceia i-au jefuit cu nedreptul. Feciorii i-au promis tătâne-seu, că-i vor împlini dorința din urmă. Dară abia și-a închis ochii tatăl lor, ei s'au înțeles laolaltă, că nimănui nu vor da nici un ban, că și așa nime nu știe dorința părinților

CRONICĂ.

Redația „Foi Poporului“.

care a primit atâtea felicitări de Anul-Nou dela iubii ei cetitori, le mulțumește tuturor, dorindu-le din parte-i izbândă după muncă și fericire în anul și veacul cel nou.

Anul-Nou în Sibiu. Luni, după terminarea serviciului divin în biserica catedrală din loc, membrii consistorului, profesorii seminariali și un foarte mare număr de alți fruntași români din Sibiu, au mers cu toții la reședința metropolitană, pentru a-și manifesta din nou stima și iubirea față de binemeritul cap al bisericii române gr.-or. În numele tuturor Escelența Sa I. P. S. domn arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, a fost salutat de Preacuvioșia Sa dl archimandrit și vicar episcop. Dr. Ilarion Pușcariu, care într-o aleasă cuvântare a arătat rezultatele, la cari a ajuns biserica în anul trecut prin munca condusă cu atâta râvnă și înțelepciune de I. P. S. Sa. Imploară și dela tatăl curesc și pentru viitor sănătate și tărie la muncă pentru binele bisericii și a dreptcredinciosului popor.

Escelența Sa, adânc mișcat, mulțumește pentru această nouă manifestare de iubire și încredere. Arată, că numai prin bună înțelegere, numai lucrând toți Românii *tără deosebire* mână în mână la treburi obștești culturale și economice după un program bine stabilit, poporul român va ajunge la rezultatele dorite.

Gratulanții s'au îndreptat apoi la locuința părintelui archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, care fu salutat de P. O. D. asesor consistorial Zacharia Boiu. Oratorul arată meritele Preacuvioșiei Sale pentru biserică și națiune, dorindu-i încă mulți ani de activitate mănoasă în cariera sa atât de bogată în fapte. Ilustritatea Sa mulțumește celor de față pentru stima, ce totdeauna 'i-au arătat-o, mulțumește lui Dumnezeu, că 'i-a ajutat în calea grea a vieții și promite, că și de aci înainte va lucra cu zel și cu dragoste pentru biserică și națiune.

Escelența Sa Metropolitul a mai fost felicitat și de alți mulți onorațorii civili și militari din Sibiu, cu cari a binevoit a se întregi în mod foarte afabil.

lor. Dar' ce să vezi, când ei așa se sfătuiau întră la ei un pusnic bătrân. Feciorii s'au spăriat, dară îndată s'au recules, și 'l-au imbiat pe pusnic cu scaun întrebându-l, că cu ce lucru a venit la ei.

Pusnicul le-a zis:

»În pustietatea, unde locuiesc, am auzit vaiete și cuvinte la înțeles, cari strigau, vai mie, de mult am ținut sufletul unui muritor în cătușile mele, și eată acuma deodată 'l-am scăpat, că a lăsat la trei feciori ai lui ca averea câștigată pe nedreptul să o reîntoarcă. Dară nu după mult timp auzii altă strigare ca de bucurie:

»Nu te supăra, ci mai bine te îmbucură, că în loc de un suflet ai câștigat încă alte trei.

Frații se uitau uimiți unul la altul:

»Poate acelea trei suflete noi sântem, zise cel mai bătrân, dară de ne va

In loc de cunună pe mormântul regretatului Stefan Milea, not pens. în Tilișca, domnul Nicolae Racota, medic și dir. de bancă, în Șeica-mare, împreună cu doamna Ioana Racota, soția dînsului, au contribuit la fondul »George Barițiu« cu suma de cor. 10, adică zere coroane. Sibiu, în 16 Ianuarie 1901.

Biroul »Asociațiunii«.

Logodnă. Dl Ioan Răchișan, învățător în Galeș, și d-soara Paraschiva Comșa, nepoata fruntașului comerciant român Petru I. Comșa — anunță fidațarea lor. Totodată anunță, că pentru răscumpărarea anunșurilor de logodnă au dat 10 coroane la fondul »Casei Naționale«.

Un mare binefăcător. Marele proprietar V. Sofian din România murind 'și-a lăsat toată averea asilului de bătrâni din Botoșani, precum și pentru înființarea a trei școale da agricultură pe moștile lui din județul Dorohoiu.

Din M. Uioara-Ocnă ni se scriu următoarele: După multe și regretabile certe, în sfârșit, comitetul parochial gr.-catolic s'a constituit, alegându-se primcurator dl notar Carol Scurtu Kurta, membri: d-nii Ioan Rusu, amplotiat și George Moga, proprietar. Noul comitet deja 'și-a și manifestat interesul pentru cultivarea poporului, dând o doua zi de Crăciun o petrecere cu dans, a cărei venit curat de 60 coroane e destinat pentru înființarea unei biblioteci populare. Corul stă sub conducerea dlui Nicolae Băcilă, cantor.

Nu putem îndestul recomanda tuturor conducătorilor din comune înființarea de coruri ori biblioteci la sate, cele mai bune mijloace de educațiune spirituală a poporului român.

Întru-cât e adevărat? »Sieb. D. Tageblatt« din loc nr. 8230, făcând o dare de seamă despre școalele de meseriași ale Sașilor, aduce următoarea acuză Românilor din Bistrița: E bătrân la ochi ce s'a putut anunța din Bistrița. Școlarii gr.-cat. și gr.-or. (înțelege pe ucenicii români de meserii) 'i-a instruit învățătorul gr.-cat. Învățătorul a ținut însă orele de instrucție *asa de neregulat*, încât directorul trebuia să sisteze cercetarea prelegerilor de religiune (pentru ucenicii români) din cauza destrăbălării ne mai auzite a școlarilor. Disordinea venia de acolo, că ucenicii erau lăsați de capul lor.

Așteptăm să fim lămurii, întru-cât un învățător român poate fi atât de

ajuta D-zeu nu vom merge în smic, ci vom face cum ne-a lăsat tatăl nostru.

»Har Domnului«, zise pusnicul, care nu a fost altul decât ângerul păzitor al părintelui lor:

»Tatăl vostru mă însărcină ca să văd, că împliniți dorirea lui; dați înderept cât mai curând averea orfanilor și mântuiți-vă sufletele voastre și al tatălui vostru — și pusnicul s'a făcut nevăzut.

Despre acest adevăr ne dă exemplu bun un econom dela sate, care pe patul morții făcându-și socoteala, află, că zidarilor cari 'i-au zidit casa cu 20 fl., le-a plătit mai puțin, și numai decât poruncește să cheme copiii măiestrului — că el a fost murit — și le plătește îndoit, adică 40 fl., cari mulțumind și binecuvântându-l s'au depărtat.

Asemenea casuri sânt foarte rari, dar' totuși sânt.

străin de importanța catechisării ucenicilor români și ne face astfel pagubă și rușine?

Un indemn. Un țeran dornic de carte din Supurul-de-sus face într-o epistolă, ce ne trimite, următoarele observări foarte potrivite la adresa unor preoți și învățătorii noștri: »Eată în jurul comunei noastre sânt comune destul de mari și cu cetitori destui. Dar' până acum cei mai mulți nici de veste nu știu de »Foaia Poporului«, deși apare de 8 ani. Și cine poartă vina? Onor. domni preoți și domni învățători și cantori, precum și alți inteligenți ai poporului, căci nici d-lor nu cetesc foile noastre românești, ci numai cele străine maghiare. D'apoi de unde să știe bieții oameni din popor, care cei mai mulți ar ceti cu drag unele și altele dintre foile noastre române. . . Cine să le recomande »Foaia Poporului«, care este numai și numai pentru popor scrisă, în limba dulce a poporului și pe înțelesul tuturor. . . D'apoi câte și mai câte învățături se desfășură în ea în decursul unui an. Noutăți de pe toată fața pământului, povești frumoase, hore și poesii populare, pe cari le învață feciorii și fetele de rost prin șezători sub caierul din furcă«.

Din Ponorel ni se scrie: În 5 Decembrie s'a început școala prin un învățător, care atâta pregătire are spre această carieră, încât e de rușine a o descrie, spre desonoarea învățătorimii din acest secol. El a împlinit al 18-lea an și se cheamă Veselie Vesa al lui Ioan, judele comună din această comună.

Studiile 'și-le-a făcut lucrând la cercuri și ciubară.

Presupun, că autoritățile școlare nu au cunoștință despre asta; în Sibiu nu se va ști, de oare-ce de acolo e denumit preotul Ioan Gligor, dar', sau că nu-l iartă împrejurările, să se ocupe mult cu afacerile bisericii, sau că doare' ar fi cam grea chemarea față de pregătirea ce o are pe lângă morală și 2 clase gimnastice; destul că postul acesta din o comună vestită și de model altor comune s'a traficant în felul arătat.

Se poate, că nici șeful tractual nu are cunoștință despre un astfel de tîrg, căci dacă ar ave, de sigur n'ar fi lăsat să se întempele.

De altcum amenințări sânt foarte multe asupra acestei școale. Răspunderea pentru viitorul ei o au cei chemați cu administrarea școalelor noastre confesionale.

Un Moș.

Un neguțător pune pe postă 800 fl., lângă cari alătură o epistolă care sună așa:

»Domnul meu, sânt 25 de ani de când 'ți-am fost ca calfă în prăvălia dumnitale, și pe rînd am luat pe neștiute 200 fl. din vistieria dumnitale; eată acuma și eu fiind om în stare bună îți întore împătrat paguba făcută prin ușurință«.

Urmați fraților pilda lui Zacheu din Sfânta Scriptură, care frumos ne învață când voim a fi împăcați cu cei-ce 'i-am păgubit, — cum își împarte averea jumătate săracilor și din ceealaltă jumătate împătrat desdaunează pe cei păgubiți. Ce bucurie mare ai face și tu oamenilor, dar' mai mare ângerilor din cer, când ai urma exemplul lui Zacheu.

V'am arătat cursa diavolului, care în multe forme voește a ne încătușa. Ce-i rău din cele scrise le urîți, și ce-i bun urmați.

Dar pentru biserică. Din *Săcădate* ni se serie următoarele: Maria *Jugărean* a dăruit bisericii de acolo suma de 200 cor. Interesele acestei fundațiuni se se capitalizează întregi până la 50 ani. De acolo înainte jumătate din interese se se întrebuiște pentru înfrumusețarea bisericii.

Un soldat român înghețat ca sentinelă. *Ionaș Dumitru*, infanterist la regimentul 51 din Cluj, din cauză că a fost *prea mult timp* ținut ca sentinelă la magazinul de făină ces. și reg. a înghețat sârmă peste noapte. Și-a făcut bietul Român datoria până la urmă și mai bine și a pus viața în luptă cu frigul cel vrășmaș, decât să-și părăsească postul. L-au făcut o frumoasă îngropăciune cu muzică și cu paradă. Dar' paremi-se parada asta a mărit și mai mult durerea și suspinul celor de acasă, a părinților și fraților sei. Astfel de întâmplări jalnice nu pot întâri în popor dragostea față de cătănie. Comandan-tul de corp a dat numai decât poruncă, că de aci înainte soldații să stee *numai o jumătate de cias ca sentinele*. D-zeu să aline durerea întristatelor rudenii ale bravului soldat.

Din Bulgaria Noul ministru bulgar de interne, generalul Petroff, a început să curățe grajdul vitejilor de pumnal și revolver. După o știre venită din Sofia, el a slungat din slujbă pe prefectul (fișpanul) pe directorul și pe secretarul de poliție din Ruscium, toți mari mănecători de Români. De altminterlea comitetul macedonean n'a conștient nici acum cu jafurile lui, căci nu de mult a prădat pe un supus austriac, care n'a vrut să dea câteva mii de coroane pentru scopurile lor.

Mersul timpului. La noi a domnit în timpul din urmă un frig puternic, îndulcit numai puțin de o ninsoare, care a durat aproape 2 zile. Cel mai mare frig s'a observat la Turda (29°). — În România au fost viscole grozave, cari au îngropat, îndeosebi în județul Brăila, sate întregi sub zăpadă. Mulți oameni și-au aflat mormântul sub troianii de zăpadă sau au fost sfășiați de lupi. Acestia se arată în număr așa de mare, încât d. e. locuitorii dela marginea Bucureștilor nu mai cutează să ese seara din casă fără arme. Trenurile n'au putut umbla mai multe zile și și acum scosesc în gări tot cu întâzieri.

Manevrele. La manevrele împărătești din anul acesta, cari se vor ține în părțile Villány ului, vor lua parte corpurile de armată 4 (Budapesta), 7 (Timișoara), 3 (Graz) și 13 (Zagreb). Corpurile de armată din Timișoara și Budapesta vor forma armata de ost și vor opera pe țărmul stâng al Dunării. — Comandanții armatelor nu sunt încă numiți.

De-ale Nazarenilor. Nazarenii din Ulma, comitatul Timișului, au adresat ministrului de culte și instrucție publică o rugare, ca copiii lor să nu mai fie siliți să cerceteze biserică gr-or. Ministrul le a respins cererea și pentru motivul, că cercetarea bisericii e unul din mijloacele de educațiune, deci fiecare părinte e dator să-și trimită copilul la biserică. Ce privește în special pe Nazarineni, apoi pentru copiii lor e hotărâtoare împrejurarea, că s'au născut din o căsătorie încheiată înainte sau după intrarea în putere de lege a artic. 32 din 1894 și 43 din 1895.

A încetat „Srbadia”, ziar săptămânal sârbesc din Neoplanta, amic al stăpânirii maghiare și dușmănos nouă Românilor. Causa apunerii este lipsa de sprigin din partea Sârbilor.

Crimă în Lugoj. Sâmbăta trecută a fost aflat pe stradă un bărbat bine îmbrăcat zăcând într-o baltă de sânge. Dus la spital, s'a aflat, că o parte a corpului îi era ciungărită în mod grozav. Rănirea e foarte primejdioasă, căci toate încercările de a-l readuce la cunoștință au fost zadarnice. Atâta s'a putut constata, că rănitul e negustorul de pește Aron Muntean. De urma criminalului nu s'a dat încă.

Trecere la biserică gr-or. În Santova, unde trecură înainte cu 3 ani 1600 de Șoacăți romano-catolici la biserică gr-or., s'au mai alăturat la aceștia încă 20 de familii.

Generalul bur De Wett După rapoartele oficiale engleze, De Wett a pierdut până acum 24.000 cai și 50 milioane patroane, de 6 luni e împrejurat de trei părți, așteptându-se în tot momentul prinderea lui, a murit de 2-ori și a fost rănit de moarte de 3-ori, a pierdut în fuga lui mai mult proviant decât ar putea mânca întreaga armată engleză în trei ani și a făcut până acum un drum de două-ori mai lung decât în-cunjurul pământului.

— Se vede, că e năzdrăvan, căci cu toată moartea, rănirile, fugile lui bate mereu pe Englezi.

Urmările beției. Doi oameni din Ardan, foști tovarăși la pășunatul de toamnă al oilor, s'au dus după alesul oilor la cârcimă. Din vorbă au ajuns la ceartă, din ceartă la bătaie, până-când unul lovit cu o sticlă în cap, a rămas mort. — Un țeran din Șoimuș, întorcându-se seara beat acasă, a căzut într'un păreu, unde l-au aflat dimineața mort.

Ia durut rău! Atitudinea demnă și românească a membrilor români la ultima congregație a comitatului Hunedoara i-a durut rău pe scumpii noștri patrioți. Argumentele, cu care membrii români au veșejit adresa Săcuilor pentru abrogarea legii de naționalități, atât de zdrobitoare au fost, încât organul cercurilor oficiale, fițuica „*Hunyad*” din Deva nu a culezat să înregistreze în raportul seu, nici barem cu un cuvânt discuția la adresă.

Felicităm pe cei din jurul fițuicii „*Hunyad*” pentru curajul cu care se respectă!

Boala Țarului. Se anunță din Petersburg, că Țarul Nicolae II. e arăși s'a îmbolnăvit de aprindere de plumăni. E lătit s'vonul chiar, că Țarul ar fi fost de mai nainte înveninat.

Un primar destituit. Primarul din Odorheiul-săcuesc, *Gyarmathy*, ridicase în public atacuri în contra fișpanului *Hollaky*. Din cauza aceasta s'a pornit cercetare disciplinară. Comitetul administrativ l-a judecat la pierderea *oficiului* și sentința a fost aprobată și de ministrul de interne. În contul primarului afară de atacurile ziaristice s'au mai pus și manipulare necorectă a banilor publici.

Tragere de sorți amânată. Subscripții anunțând, că tragerea la sorți a tombolei aranjate de Reuniunea femeilor române gr-cat. din parochia Sâncelului pentru decorarea bisericii se amână pe 3 Febr. n. 1901; rugăm deci pe toți aceia, cari au primit losuri și până acum n'au răspuns, să binevoiască a trimite sau prețul losurilor sau losurile la adresa: „*Vasilie Smigelschi*, parochul gr-cat. al Sâncelului”. Sâncel, la 13 Ianuarie n. 1901. *Maria Vlăsa*, președintă. *Vasilie Smigelschi*, secretarul reuniunii.

Nou oficiu postal s'a deschis cu 1 Ianuarie 1901 în Șulumberg.

Dare de seamă și mulțumită publică. Mult On. Domn Dr. Zosim Chir-top, avocat în Cămpeni, a binevoit a dăru pentru gimnasiul nostru român gr-or. din Brad, (masa studenților), suma de 50 coroane; ear' domnii Romul Polli și Petru Rimbaș, contabil câte 2 coroane. Mult On. Domn Simion Damian, avocat în Brașov, a binevoit a dăru pentru gimnasiul nostru român gr-or. din Brad, (masa studenților), suma de 20 coroane. *Georgiu Părau*, director gimnasial.

Câtă avere au ordurile călugărești din Ungaria? După cea mai mică socoteală ordurile călugărești din întreagă țeara dispun de o avere de 185 milioane florini imobile și 5.150.000 fl. avere mișcătoare. În această sumă, bine înțeles, nu se cuprind bisericile, clăustrele, școalele, bibliotecile, recvișitiunile, relieviile prețioase, a căror valoare de asemenea se ridică la milioane. Ordurile călugărețelor de asemenea posed o avere însemnată, deși datele statistice în această privință ne lipsesc. În număr rotund putem zice, că cu totul au o avere de peste 50 milioane coroane, avere ce în continuu se mărește. Și aici noi suntem mai slab reprezentați în avere. Mănăstirile gr-cat. toate la oaltă nu dispun de o avere mai mare ca 10.000 fl.

Dare, nu glumă. Inchipuiți-vă, câtă avere are dl conte *Károlyi M.*, dacă plătește anual 64.726.60 coroane, și câte venite arhiepiscopul *Samassa I.*, a cărui dare anuală este de 59.799.75 coroane.

Invitare. Reuniunea română de cant și muzică din Reșița-montană invită la adunarea generală, care se va ține Duminecă, la 20 Ianuarie n., la 3 ore după amiază, în sala de cântări. Agende: 1. Raportul general. — 2. Raportul casarului, bibliotecarului și al profesorului. — 3. Alegerea biroului și comitetului. — 4. Stabilirea bugetului. — 5. Alegerea comisiunii pentru censurarea socotelilor. — 6. Alegerea comisiunii verificatoare de protocol. *Alexandru Crenianu*, președinte. *Iosif Velcean*, secretar.

Ger mare. În jurul Clujului zilele acestea a fost un ger așa de mare, încât apele din fântâni au înghețat la o afunzime de 5-10 metri. Tot din cauza frigului se ved foarte multe pasări moarte pe sub streșini. Ba chiar și dintre gălițe au pierit din cauza gerului.

În trei veacuri. Publicistul clerical Pietro *Pracelli* din Roma a trimis în preșeara Anului-Nou prietenilor sei următoarea invitare:

„Am onoare a vă invita pe astă seară la o cină festivă, pe care o aranjez în cinstea tatălui meu, *Filippo Pracelli*, din incidentul, că astăzi a ajuns al treilea secol în viață.

Bătrânul *Pracelli* s'a născut în anul 1797 și astăzi încă are toată forța sufletească. La cină s'au ținut multe toast; unul dintre tostanți i-a dorit moșului să mai ajungă încă 100, la ceea-ce iubilantului a răspuns:

— Mă rog, asta-i esagerație.

Un Român bănățean distins în străinătate. La concursul „*Syssiphus*” (din mitologia grecească), publicat de Academia de belearte din München (Bavaria), compatriotul bănățean, sculptorul-academic *Alexandru Liuba*, a primit mențiunea primă dintre vre-o 200 concurenți. Laudă lui și neamului nostru.

Ciuma în Europa. Din Constantinopol se depeșează, că acolo s'a constatat în mod oficial ciuma. Ori-ce proveniență e supusă la carantină de 10 zile. La stațiile dela graniță importul s'a oprit.

Frigul în străinătate. Din Roma se telegrafează, că atât în capitala Italiei cât și în împrejurimi a căzut o cantitate bună de zăpadă în noaptea de 5 Ianuarie st. n. Dimineața totul era alb. Aceasta oferă o priveliște care n'a mai fost văzută de mai mulți ani. Lumea se duce la Pisecio pentru a admira această rară și curioasă panoramă.

Telegrama din provincie semnalează apariția zăpezii în toată Italia, chiar și în Italia meridională.

— De câteva zile în Paris domnește un frig foarte mare, cum de mult nu s'a pomenit pe acolo. Din cauza frigului, 9 persoane au fost găsite moarte.

— În toată Anglita e un frig cumplit. De două zile ninge mereu. Din mai multe părți ale Angliei se anunță că au fost găsiți oameni înghețați.

— După știrile pe cari le primim din Berlin, acolo a început un frig teribil, care durează din ajunul Crăciunului. Până la această dată, în capitala Germaniei era un timp frumos de toamnă.

Știri din piață. Medias: Grâu per hl. 9.50—10 cor.; secară 7.50—8 cor.; cucuruz 6—6.80 cor.; cartofi 2.50—3.20 cor.; ouă 7 bucăți 40 bani.

Timișoara: Grâu (maja metrică): 13—13.20 cor.; secară 12.30—12.40 cor.; orz 10.60—10.80 cor.; ovės 9.50—9.60 cor.; cucuruz 8—8.10 cor.

Sibiu: Grâu per hl. 10—11.20 cor.; secară 8—9 cor.; orz 6.60—7.20 cor.; ovės 3.60—4.40 cor.; cucuruz 7—8.20 cor.; cartofi 2.50—3.25 cor.; mazere 10—12.50 cor.; linte 10—12.50 cor.; fasole 9—10 cor.; ouă 10 buc. 80 bani până la 1 cor.

Pravurile de Korneuburg ale lui Kwizda pentru nutrirea vitelor, de mult probat mijloc dietetic, promovează menținerea puterii, secrețiunea și pofta de mâncare la cai, vite cornute și celelalte animale domestice. La vaci sporește secrețiunea laptelui și-i îmbunătățește calitatea. Numeroși călăreți de distanță și trainori întrebunțează cu predilecție la caii lor pravurile de Korneuburg în locul costisitoarelor sări de Carlsbad și cu bun rezultat, fiindcă ele conțin cele mai multe însușiri ale sării de Carlsbad. Porțiuni de câteva linguri, date zilnic în ovės ud cailor și în nutreț vacilor, ajută să avem vite deplin sănătoase, capabile de rezistență față cu catarhurile și conturbațiunile în secretaarea materiilor.

Știri mărunte. Baronul Andor Jósika, voluntar în regimentul de husari din Cluj, s'a sinucis. — Francezul Mille, prins de briganti în apropierea Smirnei, a fost pus în libertate răscumărându-l guvernul turcesc cu 2000 lire turcești. — Sinodul din Petersburg a dat o ordinațiune către toți episcopii din Rusia ca să oprească pe toți preoții ortodoxi dela participarea la înmormântarea lui grof Leo Tolstoi în casul, când ar muri. — În Görbed a împușcat un necunoscut asupra preotului gr.-or. Glonțul a nimerit însă pe un musicant țigan, care se afla în casa preotului.

Miscarea populațiunii. În Noembrie 1900 s'au născut 57.282 copii vii și 1171 morți. În etate sub 7 ani au murit 19.118, peste 7 ani 19.645, cu totul 38.763,

așa că sporul e de 18.519. Cel mai mare număr de născuți l-a dat ținutul de dincoace de Dunăre, cel mai mic Ardealul. Cea mai mare mortalitate a fost în Bănat. În 113 comune numărul morților a întrecut cu mai mult ca cu 5 pe al născuților. Căsătorii s'au încheiat 33.171.

POSTA REDACȚIUNII.

Cătră cei-ce ne scriu. Pe toți cei-ce ne trimit lucrări din afară îi rugăm să aibă răbdare în privința publicării lor. Cele-ce ni-se trimit se i-au toate la răsp., se cern și apoi cari sunt bune și potrivite se publică, dar pe rind și cu încetul.

Abonent 600, Ampoița. Cele spuse de d-ta pot să fie urmarea mai multor feluri de boale, pe cari noi nu le putem cunoaște de aici, de aceea te sfătuim a întreba pe doctorul și a te feri de leacuri băbești.

A. și I. H., Coșteiul-de-sus. Toate cele-ce le spuneți trebuie să fie o glumă din partea vre-unor ștengari. În scrisoare nu ne spuneți nimic, că ați pândit și pe afară. Pentru-ce nu? Omul din casă poate fi liniștit.

Abon. 4354, Ieronic. Cere prin o corespondență de 2 cr. dela Andreiu Rieger din Sibiu să-ți trimită catalogul mașinilor de treierat cu mână și cu cai. — Carte de cântări bisericești, în cari se fie una și aceeași cântare pusă mai de multe-ori, nu este.

Dlui Mih. Bene. Lourdes se află în Franța de mează-zi. Noi credem, că leacurile unui doctor bun fac mai multă ispravă. De altminterlea adresa o găsești tot în cartea d-tale. — Prorocirea din psaltire e înșelătoare ca și datul cu bobii sau cu cărțile. — Foaie umoristică avem în Ungaria numai una: »Vulturul« la Oradea-mare. Pentru popor afară de »Foaia Poporului«, mai că nu sunt.

Dlui C. F., Streza-Cârțișoara. Simțmintele d-tale îți sunt spre mare cinste. De-ar fi mulți așa. Poesia a sosit prea târziu pentru Anul-Nou.

Celelalte răspunsuri așteptate le vom da în numărul ce urmează, ne mai fiind loc acum.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: Iosif Marechal.

Bine apreciată
de întreagă
presa noastră.

MARGARETA MODLOVAN.

Din
tainele
vieții.

29 de povești și schițe.

Prețul 2 cor., plus 10 bani porto.

Se poate procura dela
Librăria
W. Krafft.

A apărut!

Legea veterinară

atât de mult folositoare tuturor economilor și tuturor primăriile comunale — a eșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită. »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului« a îngrijit ca atât limba cât și forma cărții acesteia să fie cât se poate de potrivită, pentru-ca poporul să poată pe deplin înțelege sfaturile și îndrumările ce i-se dau cu privire la: pasapoarte, tîrguri de vite, boale lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Cartea se numește:

Învățătorul Munteanu
împărtășește economilor sei cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ

(Lecuirea vitelor)

și

BOALELE LIPICIOASE (CONTAGIOASE)

stând cu dînsii la sfat în serile lungi de iarnă.

De

Tormay Béla.

Ediția II. revăzută — 152 pagini mari.

Cartea costă 80 bani (cu porto postal 90 bani) și se poate cumpăra dela

Reuniunea română de agricultură
din comitatul Sibiului.

De vânzare

este o prăvălie (boltă) cu drept de trafic și sare, în o comună în apropierea Mediașului.

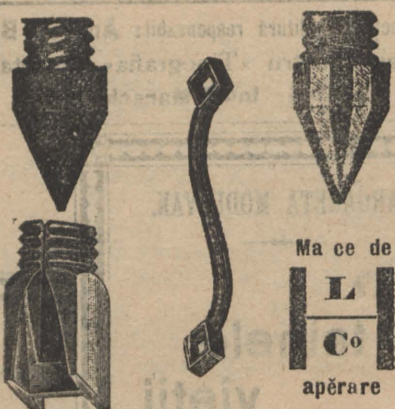
Doritorii să se adreseze la administrația acestei foi. [5] 1—2

Se dă în arândă!

O casă întocmită pentru prăvălie cu mai multe odăi și cu drept de vânzare, într'un sat potrivit, se dă în arândă pe 3 sau 6 ani. Doritorii să se adreseze la dl [70] 3—3

Ioan Coman.

proprietar în Țapu, u. p. Bürkös.

Cuie de copite

simple și provăzute cu fășii de oțel.

Cuie originale de Berlin
cu marea de apărare H

pentru cai de călărit: 100 buc. cor. 3.60
pentru cai de povară: 100 buc. cor. 4.60
Prețuri-curente asupra tuturor cuielor de copite se trimit gratis.

Carol F. Jickel
în Sibiiu. [3] 2—3

Abonamentele se fac de-adreptul prin mandat postal.

Este în interesul tuturor abonenților de a face propagandă pentru răspândirea »Revistei Ilustrate«. Cu cât numărul abonenților va fi mai mare, cu atât va apăre Revista mai bogat ilustrată și mai elegantă.

Abonamentul costă numai 2 coroane pe o jumătate de an.

Cea mai bună și mai acomodată foaie beletristică pentru stimabilele doamne preotese și învățătoare, precum și pentru gentilele domnișoare dela sate și tot omul știutor de carte este:

„REVISTA ILUSTRATĂ”,
foaie enciclopedică literară

ce apare de 2-ori pe lună în Șoimuș, cu numeroase ilustrațiuni executate cele mai multe de cincografii impetoriale din Viena și costă pe o jumătate de an numai două coroane.

Manuscriptele și banii de prenumărațiune sunt de a se trimite la administrațiunea »Revistei Ilustrate« în Șoimuș (Sajó-Solymos), posta ultimă Nagy-Sajó, [69] 3—3

Pravurile Korneuburg ale lui Kwizda pentru nutrirea vitelor

[33] 10—15

Mijloace dietetice pentru cai, vite cornute și oi.

De 50 ani deja întrebuințat în cele mai multe economii de vite la lipsa poftei de mâncare, la digestiunea rea, la îmbunătățirea și sporirea laptelui. Prețul: 1/2 cutie cor. 1.40, 1/2 cutie 70 bani. Veritabilă numai cu marca de mai sus, de vânzare în toate farmaciile și drogueriile.

Deposit principal la:

Francisc Ioan Kwizda,
furnizor de curte ces. și r. austro-ungar,
ger. român și princ. bulgar.
Farmacist în Korneuburg lângă Viena.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiiu,
strada Poplăceli-mare Nr. 8. [2] 2—

